

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунальної установи Зміївський геріатричний пансіонат**

08.10.2025

м. Харків, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 08.10.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи Зміївський геріатричний пансіонат (далі – пансіонат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Лисаков Владислав Віталійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Сібільова Олена Вікторівна, радниця Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Романова Анастасія Євгенівна, регіональний координатор Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Харківській області.

Загальна інформація.

Місцезнаходження пансіонату: вулиця Соколівське шосе, будівля 27, місто Зміїв, Чугуївський район, Харківська область, 61403 (фото 1).

Виконувач обов'язків директора пансіонату – Куліш Тетяна Анатоліївна.

Діяльність пансіонату здійснюється згідно з Положенням про комунальну установу Зміївський геріатричний пансіонат, затвердженого рішенням Харківської обласної ради від 26.06.2025 № 1246-VIII (далі – Положення).

Відповідно до пункту 1 Положення пансіонат є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, що створений для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів (далі – підопічні).

Пансіонат розміщений в триповерховій будівлі, забезпечений теплом централізовано, водою з двох власних артезіанських свердловин. Електроенергія і мобільний зв'язок в наявності. У разі відсутності електропостачання використовуються електрогенератори.

Будівля пансіонату розподілена на 8 відділень: 3 відділення для підопічних, спроможних самотійно пересуватися і частково себе обслуговувати, але які потребують додаткового побутового і медичного обслуговування; 2 відділення

для підопічних, спроможних частково самостійно пересуватися і частково себе обслуговувати, які потребують додаткового побутового і медичного обслуговування; 3 відділення для лежачих хворих, які потребують систематичного побутового і медичного обслуговування і постійного або періодичного догляду.

Заклад розрахований на перебування 301 особи. На день відвідування у закладі перебувало 309 осіб, з яких 68 чоловіків і 241 жінок. Із загальної кількості підопічних у пансіонаті проживає 23 особи віком від 18 до 35 років, 68 осіб віком від 36 до 49 років, 95 осіб віком від 50 до 64 років, 75 осіб віком від 65 до 74 років, 38 осіб віком від 75 до 84 років, 10 осіб віком понад 85 років. Загалом у пансіонаті проживає 251 підопічний, яким встановлено групу інвалідності, 58 осіб пенсійного віку, 3 ветерани праці. Станом на момент відвідування 21 підопічний перебуває в лікарні.

За період січень – вересень 2025 року в закладі померло 43 особи. Основні причини смерті – захворювання серця і пов'язані з ним, зокрема серцева недостатність.

На подвір'ї закладу є лави та криті альтанки (фото 2). Підопічні можуть вільно пересуватися територією пансіонату, а також мають доступ до своїх житлових кімнат та ліжок упродовж дня.

При вході в будівлю облаштовано зовнішню інформаційну табличку, виконану шрифтом Брайля, яка містить інформацію про назву закладу. На території пансіонату і в коридорах його будівлі ведеться відеоспостереження, про що підопічні і відвідувачі попереджені відповідними інформаційними табличками (фото 3).

На кожному поверсі пансіонату розміщено вогнегасники, плани евакуації у випадку надзвичайних ситуацій, обладнано протипожежну сигналізацію, вікна закладу не заграбовані.

Для організації культурно-дозвілєвої діяльності в пансіонаті працює фахівець у цій галуззі, а також облаштовано актову залу, яка використовується як кінозал (фото 4), бібліотеку та кімнату для заняття спортом. Також пансіонаті облаштовано кімнату для молитов, а заклад періодично відвідують священнослужителі для забезпечення релігійних прав підопічних.

У пансіонаті облаштовано їдальню на 101 місце (фото 5), перед входом в яку облаштовано 2 умивальники, а лежачі підопічні харчуються в своїх житлових приміщеннях. Для підопічних організовано чотириразове харчування.

Приміщення харчоблоку утримується в належному санітарно-гігієнічному стані, у ньому розміщене необхідне обладнання для виробництва та зберігання харчових продуктів: чистий посуд зберігається на решітках (фото 6). При зберіганні харчових продуктів дотримується товарне сусідство, колода для рубки м'яса пофарбована ззовні та після роботи посипається сіллю (фото 7), продуктів із закінченим терміном реалізації не виявлено.

У пансіонаті сума витрат на харчування на одну особу на день складає 116,13 гривень, сума витрат на медикаменти на одну особу на день складає 26,69 гривень.

У закладі відбувається періодичний збір зразків питної води відомчого водогону для встановлення безпечності її споживання людьми. За результатом таких досліджень, проведених 04.04.2025, 26.09.2025 встановлено відповідність зібраної води державним стандартам.

У кімнатах проживають від 1 до 4 осіб. Освітлення, температурні умови, якість вентиляції в житлових приміщеннях, санітарний стан кімнат постільної білизни та одягу підопічних задовільні. У підопічних є ключі від приміщень, в яких вони проживають. Розподіл по кімнатах здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей, віку, діагнозу та стану здоров'я підопічних.

Підопічні забезпечені твердим та м'яким інвентарем. У частині житлових приміщень є телевізори, комп'ютери та побутова техніка, зокрема холодильники. Підопічні користуються власними речами, зокрема мобільними телефонами, ноутбуками.

Санітарні вузли в пансіонаті облаштовані в кожному крилі кожного поверху. Їхній загальний стан задовільний. У всіх цих приміщеннях наявна гаряча і холодна вода. У частині санітарних вузлів створено спеціальні умови для комфортного користування ними особами з інвалідністю та іншими маломобільними групами населення (фото 8, 9).

У пансіонаті обладнана пральня, що облаштована в окремій будівлі. У пральні розташовано дезкамери, пральні машини, прасувальний каток, сушильні машини (фото 10, 11). Пансіонат забезпечений достатньою кількістю дезінфекційно-миючих засобів.

Варто зауважити, що з моменту попереднього відвідування для безперешкодного пересування осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення запущено ліфт, який має справний технічний стан та належним чином функціонує. Другий ліфт не експлуатується через невідповідність зазначеним ознакам. Особи з інвалідністю та інші маломобільні групи населення можуть пересуватися коридорами пансіонату безбар'єрно (фото 12).

У пансіонаті ведеться наступна документація: план первинних протиепідемічних заходів на 2025 рік, індивідуальні плани надання соціальних послуг стаціонарного нагляду, журнал реєстрації випадків виявлення у вихованців/підопічних інтернатних закладів/установ тілесних ушкоджень, журнали відвідувань родичів підопічних. Зазначена документація ведеться належним чином.

Індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного нагляду складаються строком на один рік. У цих документах враховано індивідуальні можливості і потреби кожної особи окремо.

Окрім того, на підопічних складаються індивідуальні програми реабілітації осіб з інвалідністю, в яких визначено потреби підопічних проходження медичної

соціальної та побутової реабілітації тощо. Належним чином проставляються відмітки про виконання наданих рекомендацій.

Пансіонатом отримано ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, загальна практика – сімейна медицина, неврологія, стоматологія, психіатрія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа. Видана вона Міністерством охорони здоров'я України на провадження господарської діяльності з медичної практики від 23.09.2019 № 08/2309-М.

Наказом директора пансіонату від 01.01.2025 № 14 створено і затверджено склад комісії з питань використання коштів підопічних, введено журнал обліку та руху коштів, затверджено, що кошти, які надійшли підопічним (пенсії та соціальні виплати), приймаються згідно з актом про приймання грошових коштів.

Підопічні отримують пенсійні або соціальні виплати поштовими переказами або на власні картки. Вони можуть самостійно купувати товари. Також вони можуть здійснювати поштові відправлення за допомогою працівника пошти, який періодично приходить в пансіонат.

У пансіонаті в доступному місці розміщено скриню для заяв, скарг і пропозицій.

Члени групи НПМ провели особисте конфіденційне спілкування з 43 підопічними та 5 працівниками пансіонату, а також ознайомились з особовими справами підопічних, оглянули житлові та допоміжні приміщення.

Членам групи НПМ скарг підопічних на жорстоке та неналежне поводження, катування не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування пансіонату здійснено 18.02.2025. За результатом попереднього відвідування виявлено наступні порушення та недоліки:

- не обладнано захисні споруди (укриття) та будь-які облаштовані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів;

- житлові приміщення не облаштовані кнопками виклику персоналу;

- у медичному відділенні відсутній дентальний рентгенапарат;

- залишається вакантною посада лікаря-психіатра;

- не всі приміщення пансіонату пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

- у доступному для підопічних місці не розміщено телефонний апарат;

- на інформаційному стенді відсутня інформація про можливість отримання безоплатної правничої допомоги та контактні дані суб'єктів надання такої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

Слід зауважити, що надані за попередній період рекомендації виконано частково, а саме:

у пансіонаті облаштовано підвальне приміщення, що використовується як укриття (фото 13). Укриття обладнане місцями для сидіння і в ньому розміщено технічну воду;

житлові приміщення облаштовані кнопками виклику персоналу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕННІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

1. У медичному відділенні відсутній дентальний рентгенапарат, що унеможливує проведення поглибленого стоматологічного обстеження мешканцям пансіонату та не забезпечується своєчасне надання належної стоматологічної допомоги. Зазначене є порушенням вимог «Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техника», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11.04.2005 № 158.

2. Посада лікаря-психіатра в пансіонаті вакантна, що ускладнює надання кваліфікованої психіатричної допомоги пацієнтам із психічними розладами, зокрема здійснення діагностики, лікування та спостереження, а також вчасне корегування призначеного лікування та потребі у фізичній фіксації підопічного.

3. Працівниками закладу не зібрано добові проби страв у день проведення відвідування. Зазначене унеможливує проведення санітарно-епідеміологічного контролю в разі потреби.

Водночас членам моніторингової групи надано добові проби страв, зроблені за день до проведення відвідування.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 12 Конвенції про права осіб з інвалідністю, пункт 3 статті 15 Європейської соціальної хартії, стаття 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини), статті 1, 2, 7 Загальної декларації прав людини, статті 21, 24 Конституції України).

4. Групою НПМ встановлено наступні порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – Державні будівельні норми «Інклюзивність будівель та споруд»):

поруч не з усіма функціональними приміщеннями пансіонату розміщено тактильні таблички з їхніми номерами та призначеннями (фото 14);

частина тактильних табличок у пансіонаті розміщено на висоті понад 1,5 м; контрастні смуги на першій і останній сходинках сходового всередині пансіонату частково зношені;

контрастні смуги на першій і останній сходинках зовнішнього сходового маршу нанесені не по всій його ширині.

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

5. У порушення положень пункту 41 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772, у закладі не розміщено в доступному для підопічних місці, що забезпечує умови приватності, телефонний апарат та контактні дані Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, Національної поліції.

Також на стенді в доступному для підопічних і відвідувачів місці не розміщено інформацію щодо можливості отримання безоплатної правничої допомоги та контактні дані суб'єктів надання такої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу».

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод).

6. У пансіонаті не облаштовано кімнату для відвідувачів. Підопічні зустрічаються зі своїми родичами та відвідувачами в місцях загального користування, що порушує право підопічних на конфіденційне спілкування.

Інші порушення.

7. Приміщення кімнат для заняття спортом і віросповідання заставлені стороннім інвентарем, що унеможлиблює безпечне і повне використання цих приміщень за функціональним призначенням (фото 15). Окрім того, в актовій залі розміщено численні коробки, пакунки, інші речі, надані керівництву пансіонату національними і міжнародними громадськими організаціями для задоволення потреб підопічних, частина з яких накладена одна на одну в безпосередній близькості до виходу з цього приміщення. Зазначене створює ризик травматизації підопічних у разі нещасного випадку.

8. Обробні дошки, розміщені у харчоблоці пансіонату, не марковані відповідно до продукту, що обробляється (фото 16).

9. У порушення пункту 5.11. Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» земельна ділянка частково має суцільну огорожу заввишки не менше 1,6 м.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Харківській обласній військовій адміністрації та Харківській обласній раді забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та

умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу;

розгляд питання щодо забезпечення медичного відділення пансіонату дентальним рентгенапаратом;

розгляд питання щодо забезпечення облаштування земельної ділянки пансіонату суцільною огорожею заввишки не менше 1,6 м;

вжити заходів щодо заповнення вакантної посади лікаря-психіатра.

2. Комунальній установі Зміївський геріатричний пансіонат забезпечити:

складання добових проб страв до кожного прийому їжі підопічними;

вжиття заходів щодо усунення порушень положень Державних будівельних норм «Інклюзивність будівель та споруд», зазначених у звіті;

розміщення в пансіонаті в доступному для підопічних місці, що забезпечує умови приватності, телефонний апарат та контактні дані Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, Національної поліції.

розміщення на стенді інформацію щодо можливості отримання безоплатної правничої допомоги та контактні дані суб'єктів надання такої допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»;

облаштування кімнати для відвідувачів;

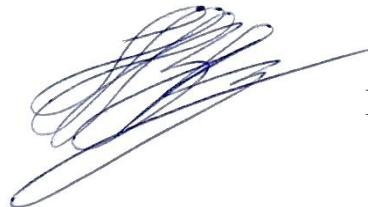
вільний доступ і використання кімнат для заняття спортом і віросповідання відповідно до їх призначення, звільнення цих приміщень від стороннього інвентарю.

маркування обробних дошок відповідно до продукту, що обробляється.

Додаток: фотоматеріали на 3 арк. у 1 прим.

Керівник групи НПМ:

**головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини**

Владислав ЛИСАКОВ

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

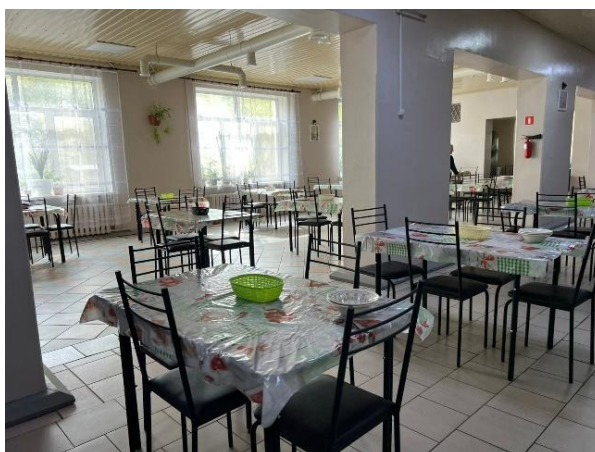

Фото 6

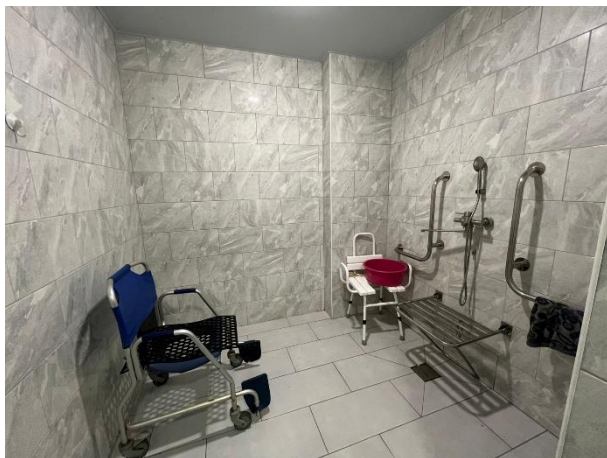
Φοτο 7

Φοτο 8

Φοτο 9

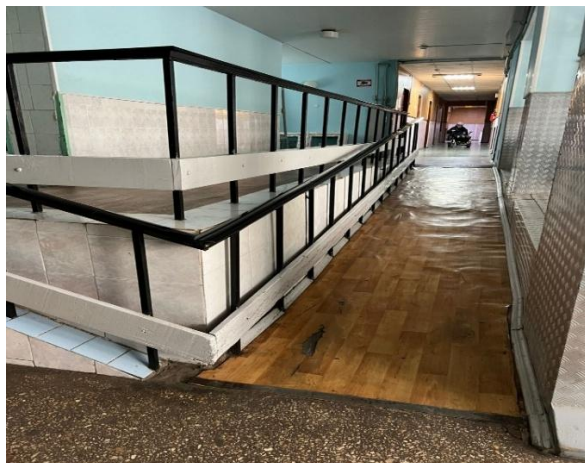
Φοτο 10

Φοτο 11

Φοτο 12

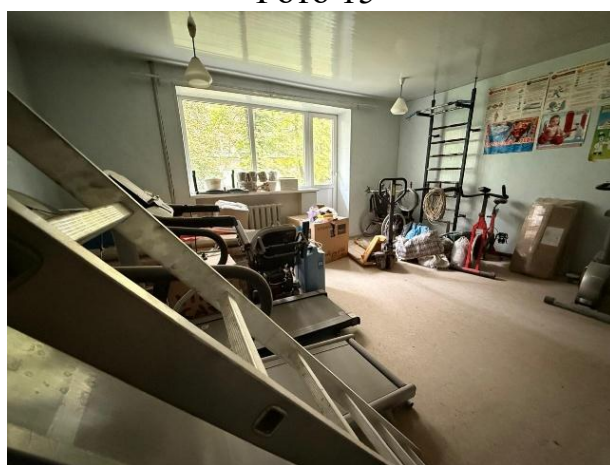
Φoto 13

Φoto 14

Φoto 15

Φoto 16

